

One Hundred Blessings Daily

מס' מנחות דף מ"ג ע"ב

תניא, היה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר: ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך. רב חייא בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי.

דברים י"ב ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך:

רש"י - מה ה' אלהיך וגו' - קרי ביה מאה.

טור אור"ח סי' מ"ו

דתניא היה ר"מ אומר מאה ברכות חייב אדם לברך בכל יום וסמכוה על דרש הפסוקים והשיב רב נטרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא דהע"ה תקן מאה ברכות דכתיב (שמואל ב כג) הוקם על ע"ל בגימ' ק' הוי כי בכל יום היו מתים ק' נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקר והבין ברוח הקודש ותקן להם לישראל ק' ברכות וע"כ תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות סדר העולם והנהגתו להשלים ק' ברכות בכל יום וצריך כל אדם ליזהר בהם והפוחת אל יפחות והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו כמו שאמרו חכמים ברכות (מ א) ברוך ה' יום יום בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו.

שמואל ב' כג: ואלה דברי דוד האחרנים נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הקם על משיח אלקי יעקב ונעים זמרות ישראל:

שמות לח: כז ויהי מאת כפר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת הכפר כפר לאדן:

בעל הטורים - מאת האדנים. כנגד מיוסדים על אדני פז (שה"ש ה טו) וכנגדם תקנו מאה ברכות בכל יום (עיין מנחות מג ב):

ספר כד הקמח ברכה

ודבר זה מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים. מן התורה דכתיב (דברים י) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך. ואמרו ז"ל אל תיקרי מה אלא מאה, ועוד תמצא בפסוק צ"ט אותיות ועם תוספת אל"ף במה יעלו מאה. מן הנביאים שכן מצינו בדוד דכתיב (ש"ב כג) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על על בגימטריא מאה. מן הכתובים דכתיב (תהלים קלא) הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' כי כן בגימטריא מאה, ומה שהיו מאה ברכות בכל יום אמרו במדרש כלפי שהודיעו לדוד שהיו מתים בירושלים מאה אנשים בכל יום עמד ותקן להם מאה ברכות. ונראה מכל זה כי משה רבינו ע"ה יסדם תחלה ואחר כך שכחום וחזר דוד ויסדן ואחר זמנו של דוד שכחום וחזרו חכמי התלמוד ויסדום.

רמב"ם פרק א' מהל' ברכות

הלכה ב ומדברי סופרים לברך על כל מאכל תחלה ואח"כ יהנה ממנו, ואפילו נתכוין לאכול או לשתות כל שהוא מברך ואח"כ יהנה, וכן אם הריח ריח טוב מברך ואח"כ יהנה ממנו, וכל הנהנה בלא ברכה מעל, וכן מדברי סופרים לברך אחר כל מה שיאכל וכל מה שישתה, והוא שישתה רביעית והוא שיאכל כזית, * ומטעמת אינה צריכה ברכה לא לפניה ולא לאחריה עד רביעית.

הלכה ג וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ומצוה ואח"כ יעשה אותה, וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד אע"פ שלא נהנה ולא עשה מצוה.

הלכה ד נמצאו כל הברכות כולן שלשה מינים, ברכות הנייה, וברכות מצות, וברכות הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכור את הבורא תמיד וליראה ממנו.

שו"ע או"ח סי' מ"ו

סע' ג' חיב אדם לברך בכל יום מאה ברכות לפחות.

משנה ברורה

והנה בכל יום אנו מברכין עוד יותר ממאה ברכות כיצד בלילה כשהולך לישן מברך המפיל ובשחר מברך ענט"י ואשר יצר ועוד ט"ז ברכות בברכת השחר וג' ברכות על התורה [לדעת הרמ"א לקמן בסי' מ"ז סעיף ו' בהג"ה] הרי כ"ב וברכת ציצית ותפילין הרי עוד שלש לפי מנהגינו שמברכין שתיים על התפילין הרי כ"ה וברוך שאמר וישתבח הרי עוד שתיים וברכת ק"ש שחרית וערבית עם ברכת יראו עינינו שמנה הרי ל"ה ונ"ז ברכות דג' תפלות הרי צ"ב ובשתי סעודות שסועד אחת ערבית ואחת שחרית יש ט"ז ברכות כי בכל סעודה יש ח' ברכות על נט"י והמוציא וד' ברכות שבבהמ"ז וכשהוא שותה כוס בבהמ"ז מברך לפניו ולאחריו הרי בס"ה ק"ח ברכות וא"כ אף ביום התענית שחסר לו סעודה אחת ג"כ מקיים ק' ברכות. וביום השבת חסר לו י"ג ברכות מהמאה וכדאיתא במ"א ע"ש ע"כ יראה להשלימם במיני פירות ומגדים ואם אין לו יוצא ע"פ הדחק במה שיכוין לשמוע ברכת התורה והמפטיר ויענה אמן וכדלקמן בסימן רפ"ד וכתב המ"א דלא יכניס עצמו בחשש ברכה שאינה צריכה משום מצות ק' ברכות. וביהכ"פ ג"כ יוצא בשמיעת הברכות כמו בשבת אך ביה"כ אחר כל החשבונות חסר לו עוד שלש ברכות וכתב המ"א דישלים זה בברכת הריח על הבשמים אך כ"ז שלא הסיח דעתו מלהריח אסור לחזור ולברך משום ברכה שאינה צריכה. וכן יוכל להשלימם בברכת אשר יצר אם נזדמן לו. ואפשר דיוצא ע"פ הדחק במה שמכוין לשמוע חזרת הש"ץ:

ספר כלבו סימן לז

יש מקומות שנהגו לומר אין כאלקינו אחר תפלת מוסף אחד שבת ואחד יום טוב כדי להשלים מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום כי בשבת וביום טוב אין אדם מתפלל מ"ח ברכות רק ז' נמצא שיצאו מהן ל"ג ברכות בין ערבית בין שחרית ומנחה ומשלימין אותן בז' ברכות של מוסף ושש שבסעודה שלישית וכ' כנויים שיש באין כאלקינו שכל אחד מהן עולה להשלים ברכה אחת נמצאו נשלמו ל"ג ברכות שהיו חסרות, ואחריו אומר פטום הקטורת והשיר שהלויים היו אומרים ובמקומות שלא נהגו לאומרו יאמרו ברכות אחרות להשלים מנין המאה ברכות כמו שאמרו רז"ל בפרק התכלת רב אשי בשבת וביום טוב ממלא להו במיני מגדי ופירות.

בית יוסף אורח חיים סימן מו

וכתוב בשבלי הלקט בשם גאון דמשלימין הברכות עשרים בשבת שקורין בתורה ז' בשחרית וג' במנחה ומברך כל אחד אחת לפניו ואחת לאחריה הרי עשרים ברכות והמפטיר מברך שבע וכן כתוב בהגהות מיימוניות פ"ז מהלכות תפלה דברכות שמברכין הקוראים בתורה וברכות המפטיר עולין לשומעיהן לחשבון.

תשובות והנהגות כרך ב סימן קכט

שאלה: מאה ברכות בשבת

בשו"ע סי' מ"ו ס"ג איתא דחיובא הוא לברך בכל יום מאה ברכות, וכתבו שם הפוסקים דבשבת יראה להשלים במיני פירות ומגדים, ובמק"א הבאתי דברי מרן הגאון דבריסק הגריז"ס זצ"ל שדקדק מאד בזה לא לחסר מאה ברכות כל יום גם בשבתות, ודקדק בלשון הרמב"ם פ"ז דתפלה דמסיק (בהלכה ט"ז) "ומונה כל הברכות עד שמשלים מאה כל יום" ומדוייק בלשונו שצריך למנות ממש הברכות דוקא, (ונהג שיקראו אותו למפטיר כל שבת כדי להשלים בזה מאה ברכות).

ומיהו אם לא דקדק וחסר בשבת או יוה"כ, יש לצרף דעת כמה מגדולי הפוסקים דס"ל שמאה ברכות כל יום היינו במשך יום ולילה שלאחריו, ולא לילה ויום, וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם שם (הלכה י"ד) שצריך לברך מאה ברכות בין היום והלילה, הרי הקדים בלשונו יום ללילה, ומשמע שהלילה מצטרף ליום שלפניו, וכעין קדשים שהלילה הולך אחר היום שקדם לו, ולא יום שלם לילה ויום וד"ז צ"ב.

ונשים לא נתבאר אם חייבות במאה ברכות או לא, אבל נראה שלעיקר התקנה היה לצאת ע"י מאה ברכות קבועות בחיובן, ובלא לחפש ברכות אדם מברך מאה ברכות כל יום וכמבואר בירושלמי סוף ברכות (מובא בכ"מ שם), וכיון דנשים פטורות מדינא מכמה וכמה ברכות שאנשים מברכים וכגון מתפילין ומציצית, ולכן אף שיש סמך מקרא למאה ברכות, לא החמירו בהן למצוא מאה ברכות להשלים. (ויש לומר כהמפרשים כיון דהוי מצוה מדי יום ביומו, שהיום גורם, הוי כמ"ע שהז"ג דפטורה).